

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVĪZE** UN **LATVIJA**

2019. gada 10. – 16. septembris

Nr. 34 (1596)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Septembris – Dzejas dienu mēnesis

Juris Kronbergs

Pēc rudens depresijas
nāk ziemas apātija,
tad seko pavasara nogurums,
bet vasarā bažas, ka būs auksta un lietaina
mūsu tā jau tik īsā vasara.

Jo pēc vasaras nāks rudens depresija,
ziemas apātija, pavasara nogurums
un bažas par īso, auksto un lietaino vasaru,
kurai sekos rudens depresija,
ziemas apātija, pavasara nogurums
un bažas par pārāk īso, pārāk auksto un lietaino vasaru,
kurai atkal sekos rudens depresija,
ziemas apātija, pavasara nogurums
un bažas par vasaru, tik īso, tik lietaino, kurai... utt. ...

Līdz kādu dienu jutisi, ka esi pavadījis
visu mūžu ar rudens depresiju,
ziemas apātiju, pavasara nogurumu,
bažām par vasaras aukstumu,
ka tagad tu gribētu dzīvot bezrūpīgi kā cīrulis,
bet esi pārņemts no bēdām, ka tik maz vairs palicis,
līdz tev nūdien vairs nebūs (jācieš no)
rudens depresijas, ziemas apātijas,
pavasara noguruma,
nebūs vairs jājūt bažas par auksto un lietaino
vasaru.

Latvija dienu
ritējumā

3. – 4. lpp.

Franka
Gordona un
Kārļa Streipa
komentāri

5. lpp.

JAUNA
GRĀMATA –
“Celmus laida
mākoņos”

6. lpp.

Sveicam un lepojamies

Pirmo balvu par mūža ieguldījumu ārlietās pasniedz Aina Nagobads-Ābolai

9. septembrī Latvijā oficiāli atzīmēja ārlietu dienesta simtgadi. Ārlietu ministrijas darbinieki bija pulcējušies svinīgā sarīkojumā Latvijas Universitātes Lielajā aulā. Un ar šo dienu tika iedibināta jauna tradīcija – ik gadu pasniegt balvu par mūža ieguldījumu ārlietās. Pirmajai īpašā sudraba grāmatzīme ar gravējumiem piešķirta vienai no pazīstamākajām un ilggadējākajām Latvijas diplomātēm **Ainai Nagobads-Ābolai**.

Viena no pirmajām atjaunotās Latvijas diplomātēm A. Nagobads-Ābola apbalvojumu saņēma savās mājās Parīzes piepilsētā Vezinē, kur viņa arvien turpina aktīvi sekot līdzī norisēm Latvijā.

A. Nagobads-Ābola pasaulē nāca, kad pirmajai brīvvalstij bija divi gadi, līdz ar to arī ar Latvijas diplomātisko dienestu viņa ir teju vienaudze. Dzīves ceļš bija līdzīgs kā daudzām Latvijas ģimenēm, kas bija spiestas doties bēgļu gaitās pagājušā gadsimta četrdesmitajos gados. Sākumā viņa nonāca Vācijā, tad Marokā un pēc tam Francijā. A. Nagobads-Ābola studēja medicīnu un vēlāk palīdzēja vīram Guntaram Ābolam uzņēmuma dibināšanā un vadībā. Kad pēc ilgstošiem okupācijas gadiem Latvija atguva neatkarību, A. Nagobads-Ābola kļuva par Latvijas goda konsuli un pēc tam par pirmo Latvijas vēstnieci Francijā, nerezidējošo vēstnieci Spānijā un Portugālē.

“Takas starp Latviju un Franciju tā bija aizaugušas, ka neviens cilvēks nezināja, kas tā Latvija tāda ir. Francijas ārlietu ministrs man teica: “Jūs esat laponi, vai ne?” “O, nē,” es teicu, “mēs esam Lettons”. Mēs bijām pilnīgi izdzēsti no kartes. Par to, protams, *sovjeti* bija rūpējušies,” stāsta diplomāte.

Tieši viņa deviņdesmito gadu sākumā uz Latviju atveda pirmo ārzemju valsts vadītāju, tolaik Francijas prezidentu Fransuā Miterānu. Francijas prezidents Latvijā paziņoja, ka Sarkanajai armijai tūdaļ ir jāiziet no brīvas un neatkarīgas valsts. “Mēs esam priecīgi tikuši valā no *sovjetiem*, jo Francijā nevarēja teikt – krievi. Es to ļoti ievēroju, un vienmēr biju uztraucējies uz tiem *sovjetiem*,” saka A. Nagobads-Ābola. Visus šos gadus viņa ir bijusi tilts starp Francijas sabiedrību un Latviju, iezīmējot mūs franču apziņas kartē, stāstot par mūsu vēsturi un kultūru. Arī tagad, kad Latvija ir ne tikai brīva valsts, bet arī NATO un Eiropas Savienības locekle, Aina Nagobads-Ābola uzskata, ka par savu valsti ir jābūt nomodā – gan gudri jāveido attiecības ar kaimiņiem, gan jākārtolo politiskās un ekonomiskās lietas, un visā tajā jāmēģina būt spēcīgiem un stipriem. A. Nagobads-Ābolai ir piešķirts Triju Zvaigžņu ordenis, Francijas Goda leģiona ordenis un Portugāles Lielais Nopelnu krusts.

Numura
intervijā –
demografs
Ilmārs Mežs

7. lpp.

Juris Lorencs
Baltkrievijā

9. lpp.

Tautieši ziedo
Gaismas pilij

10. lpp.

9 770934 167501 8 34

LATVISKO NORIŠU KALENDĀRS

10. SEPTEMBRIS

Filmas "Baltijas brīvības ceļš" izrādīšana

Adrese: *Uraniestraße 1, 1010 Wien, Austrija*
Laiks: plkst. 10

10. septembrī, kinoteātrī "Urania kino", Vīnē (Austrijā) būs filmas "BALTIJAS BRĪVĪBAS CEĻŠ" izrādīšana.

14. SEPTEMBRIS

Londonā notiks 2 dienu apmācības "Solis Tavas diasporas organizācijas attīstībā"

Eiropas latviešu apvienība (ELA) aicina latviešu kopienu pārstāvjus, kā arī individuālos interesentus pieteikties uz divu dienu apmācībām "Solis Tavas organizācijas attīstībā".

Apmācību mērķis ir stiprināt Eiropas latviešu diasporas kopienu kapacitāti caur zināšanu un prasmju iegūšanu no diasporas organizācijas dibināšanas līdz veiksmīgai projektu īstenošanai, veicinot diasporas kopienu savstarpējo sadarbību saītes stiprināšanai ar Latviju.

Mācības notiks šā gada 14. – 15. septembrī Lielbritānijā, Londonā, Lūtonā, viesnīcā "Holiday Inn London – Luton Airport", adrese: *Airport Way, LU2 9LF Luton, United Kingdom*.

Detalizētāk par divu dienu apmācībām:

Apmācības vadīs eksperti no Latvijas ar ilggadēju pieredzi gan Latvijas, gan EEZ projektu īstenošanā, gan apmācību vadīšanā – Uldis Dūmiņš un Gunita Bērza. Par Latviešu svētdienas skoliņu veidošanu un attīstīšanu pieredzē dalīsies Latviešu Nacionālās padomes Lielbritānijā padomes loceklis, ELA prezidija loceklis Māris Pūlis. Apmācībās tiks izmantotas neformālās izglītības metodes, lielāku uzsvaru liekot uz praktisko darbošanos individuāli vai darba grupās.

Dalībniekiem piedāvājam iespēju:

- apgūt projekta izstrādi no idejas līdz realizēšanai, tai skaitā finanču plānošanu un atskaišu sagatavošanu;

- iepazīties ar diasporas organizācijām pieejamiem finansējuma avotiem;

- tikties ar pieredzējušu vieslektoru, lai dalītos pieredzē un uzzinātu par jaunu biedrību dibināšanu un latviešu svētdienas skoliņu atvēršanu un pieejamo finansējumu;

- apgūt praktiskas iemaņas organizāciju finanču plānošanā, mārketinga aktivitāšu veikšanā, biedru piesaistē un organizācijas kapacitātes stiprināšanā.

Dalībnieku līdzmaksājums 70 EUR/personai*.

No projekta līdzekļiem dalībniekiem tiks segti ceļa izdevumi 150,- EUR robežās, kā arī uzturēšanās, ēdināšanas un apmācību izdevumi.

Nāc un uzdanco kopā ar mums!

Ceturtdienās no 19:00 līdz 21:00

19.09.2019	16.01.2020
24.10.2019	13.02.2020
21.11.2019	19.03.2020
19.12.2019	16.04.2020
	14.05.2020
	18.06.2020

Katoļu ģimnāzijā *Sankt-Ansgar-Schule Pausenhalle* (ieeja no *Alfredstraße*)
Bürgerweide 33
20535 Hamburg

ieeja par ziedojumiem

Pasākuma programma ir pieejama šeit: https://ej.uz/apmacibu_programma_UK

Jautājumu gadījumā: e-pasts: ela.projekts@gmail.com

Tālrunis: +37129751732 (*WhatsApp*)

Informējam, ka apmācības var tikt fotografētas un filmētas un uzņemtais materiāls izmantots pasākuma un organizatoru publicitātes materiālos.

*Dalībnieku līdzmaksājumi pilnā apmērā tiks ieguldīti apmācību organizēšanā, nodrošinot projekta līdzmaksājuma izdevumu segšanu, kas nepieciešams projekta veiksmīgai realizēšanai.

Apmācības tiek organizētas projekta "Eiropas latviešu diasporas NVO kapacitātes stiprināšana" (projekta Nr.2019./LV/DP/04) ietvaros. Pasākumu finansē atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

16. SEPTEMBRIS

Baltijas ceļam 30

Adrese: *Athens 115 24, Griekija*
Laiks: plkst. 11

Dokumentālās filmas "Those who dare" (Tie, kas uzdrošinājās) prezentācija un ceļojošās izstādes "Tā mēs gājam uz neatkarību" atklāšana.

19. SEPTEMBRIS

Latvju danči

No 2019. gada septembra sāksim nu jau trešo Latvju danču sezonu Hamburgā. Arī šajā gadā mūsu danču vakaru galvenās iezīmes: kopīgs prieks, kopīga jaunu danču apgūšana, kopīga dancošana un vienkārši kopā pabūšana. Mūsu danču vakari arī šogad notiks reizi mēnesī ceturtdienās.

Ģimnāzijas "Sankt-Ansgar-Schule" ēkā ar nosaukumu "Friedrich-Spee-Haus", *Bürgerweide 33, 20535 Hamburg*, ieeja no *Alfredstraße (U-Bahn U1 un U3 Lübecker Straße 450 m)*.

Nāc un uzdanco kopā ar mums!

Ieeja par brīvu. Priecāsimies par ziedojumiem.

20. SEPTEMBRIS

Baltu vienības diena Vācijā, Frankfurtē pie Mainas

Latviešu Frankfurtes biedrība aicina visus interesentus 20. – 22. septembrī uz Frankfurti, kur pirmo reizi ārpus Latvijas tiks atzīmēta Baltu vienības diena, kas tiek atzīmēta par godu 1236. gada 22. septembrī notikušajai Saules kaujai, kad zemaīši un zemgaļi iznīcināja krustnešu kaŗaspēku.

Tāpat šodienas globalizācijas laikmetā un Eiropas politiskajā vidē aktuālizējas jautājums par valsts identitātes piederību, uz-

16.11. 2019.

VALSTS SVĒTKU PRIEKŠVAKARĀ GALVEJĀ

LATVIEŠU STIPRO ĢIMEŅU GODINĀŠANA ĪRIJĀ

Svinēsim valsts svētkus UN SUMINĀSIM PĀRUS kas šogad svin 10,15,20,25,30,35 ... kāzu jubilejas

Pieteikumus aicinām sūtīt uz e-pastu dina.bergholca@inbox.lv līdz 31.08.2019.

Vairāk infomācijas:
Dina 0892353932
Linda 0879091689

dodot sev jautājumu: "Kas mēs esam, no kurienes nākam un kurp virzāties?"

Baltu vienības kultūras dienās mēs esam sapulcinājuši ekspertus un zinātniekus no Latvijas, lai apspriestu un rastu atbildes uz šiem jautājumiem. Amata meistari mums ļaus iejusties senču ikdienā, piedāvājot darināt viņu tērpus un rotas, kā arī iejutīsimies mūsu gadsimtu senajās mūzikas skaņu vibrācijās.

3. OKTOBRIS

Koklētāju nometne "Kokles balss pasaule" Driedorfā, Vācijā

Koklēšana, spēles prasmju attīstīšana, spēlēšanas tehnikas, improvizācija, tradicionālā dziedāšana, tautadziensmu stāsti, zaptē-

šana, muzicēšana, draudzēšanās mūzikā, sadziedāšanās, vakarēšana.

Diskusija: Es esmu latvietis. Latviskā identitāte un pilsoniskā apziņa.

Laiks: 3. – 6. oktobris

Vieta: *Kreisjugendheim Heisterberg, Am Weiher 2, 35759 Driedorf-Heisterberg*.

Grupas: pilnīgie iesācēji, mūžīgie iesācēji, jaunie koklētāji (12 – 18 gadi), prasmīgie spēlētāji

Kalendārs tapis sadarbībā ar latviešiem.com

MĒS - BALTI

BALTU TAUTU NACIONĀLĀ IDENTITĀTE. PAGĀTNE, TAGADNE UN NĀKOTNE.

Baltu vienības dienas Vācijā, Frankfurtē pie Mainas 20.-22.09.2019

PASĀKUMS NORISINĀSIES: Saalbau Nidda, Harheimer Weg 18-22, 60437 Frankfurt

“Tie vārdi, kas nāk tieši no senčiem, tie mums būtu jāglabā.”

Ar Ievu Auziņu Szentivanyi sarunājās Irēna Bērziņa

Klajā nākusi serijs *Laika grāmata* izdotā Ievas Auziņas *Szentivanyi* grāmata ar intriģējošu nosaukumu “Celmus laida mākoņos” – tā ir tautasdziesmas rinda. Kas tie celmi, un kāpēc tos laida mākoņos? Tautasdziesmās jo bieži ir atrodams šāds dziļš filozofiskums, kas ne katram šodien ir saprotams. Grāmatā atradīsim skaidrojumus lietām un parādībām, ko senie latvieši izteikuši četrindēs – tāpēc tai grāmatu plauktā noteikti atrodama vieta.

Mūsdienās droši vien retais atver tautasdziesmu krājumus, taču latviešu dzīves izpratnes un dzīvības kods slēpjas tieši tur.

Ievas Auziņas *Szentivanyi* grāmatā ir sniegts ieskats cilvēka dzīves gājumā, kas izteikts tautasdziesmās, un kas ir jo īpaši nozīmīgi – tautasdziesmu saturs tiek paskaidrots, lai šodien varētu izprast četrindē izteikto senču vēstījumu: ko viņi ir domājuši, kā strādājuši un dzīvojuši. Arklu ir nomainījis dators, taču dzīves gudriba, kas ielikta tautasdziesmā,

Autore grāmatas atvēršanas sarīkojumā Rīgas Centrālajā bibliotēkā

Kā skaidro pati autore, grāmatas būtība ir atklāt tautasdziesmu praktisko un filozofisko vēstījumu. Grāmatas adresāta visplašākajam lasītāju lokam – gan tiem, kas vēlas izprast tautasdziesmu satura praktisko nozīmi, gan tiem, kas bauda mūsu dainas kā filozofisku latviešu tautas vērtību. Autore atzīst, tas ir viņas sirds darbs un misija, kas sagādā prieku.

Tautasdziesmas palīdz saprast latviešu vērtību skalu, atklāj mūsu senču dzīves izpratni. Reiz Vaira Viķe Freiberga teica: “Mēs esam diženi!” Šis diženums nāk no pagātnes un iet cauri gadu simtiem, tiek ģenētiski pārmanots, lai arī kādas varas latvju tautu ir apspiedušas, pazemojušas, mēģinājušas iznīcināt. Iespējams, ka tieši šī vēsturiskā mantojuma gens palīdz mums būt diženiem, būt stipriem.

pilnīgi noteikti ir aktuāla arī šodien, un tā būs aktuāla nākotnē.

Dažkārt citējam slavenu rakstnieku vai Austrumu gudro atziņas, taču aizmirstam, ka mums pašiem ir sava vieduma krātuve. Grāmatas autore aicina iedziļināties, izprast šī latviešu svētā grāla noslēpumus.

“Es strādāju ar dainām, un tā ir tāda laime, ka cilvēkiem tas ir svarīgi. Dainas ar mums runā senču valodā, un šodien daudziem jēdzieniem jārod skaidrojums. Es pārstāvu pēdējo paauzdi, no kuŗas to var sagaidīt. Tā nu nolēmu, ka kaut kas jādara,” saka grāmatas autore.

“Mums ir reta iespēja – caur dainām pētīt mūsu senčus. Grāmatas mērķis ir pamudināt latviešus izprast un cienīt dainas, jo tie ir mūsu senči, kas ar mums runā, nevis kaut kāds apraksts vēstures grāmatā.

Sveiciens no Klīvlāndes!

Izlasīju Tavu grāmatu, Astrīda! Prieks bija lasīt un prieks par to, ko raksti. Lasāma viegli, interesanti. 50 stāstiņi, 50 raksturi ar vienu domu – būt Latvijā!

Lieliski, paldies, pēc izlasīšanas uzreiz gribējās piederēt šai brīnišķīgajai tautai, apdāvinātiem, intelligentiem ļaudīm ar vienu domu – dzīvot šajā pasakainajā zemē!

Atmiņā nāk mani skolas gadi, kad mūs mācīja mīlēt savu Tēvu

zemi, audzināja par patriotiem, būt lepnēm par savu tautu un Latviju. Ar tādu apziņu arī mēs saviem bērniem centāmies iemācīt savu valodu, sak, varbūt tomēr? Un redzi, lai gan varbūt viens no tūkstoša atgriežas, bet kas par zelta graudiem! Grāmata, vismaz man, liek justies lepnām par mums, letiņiem, arī par Tevi.

Paldies!
Jānis Vaskis

Nākusi klajā Ievas Auziņas *Szentivanyi* grāmata “CELMUS LAIDU MĀKOŅOS”

Šī grāmata ir tapusi, lai palīdzētu mums saprast, kā mūsu senči tika galā ar bēdām, likstām un grūto darbu kļaušu laikos, kā viņi prata jokot un priecāties, to izsakot tautasdziesmās.

Grāmata noderēs gan jauniešiem, gan arī nobriedušiem lasītājiem.

IEGĀDĀJIETIES
Latvijas grāmatu veikalos

Tā ir arī unikālā iespēja iepazīt mūsu vēsturi no pirmavota. Pētot dainas divdesmit gadus, šajā grāmatā esmu apkopojusi un atklājušai dainu tiešo un pārnesto līmeni, bet ir arī mītiskais. Mēs itin viegli uztveram dainu burtisko nozīmi, bet mītisko mēs bieži nezinām, un tieši šis mītiskais piedod dainām īpašu mirdzumu. Ceru, ka kāds atrotīs rokas un turpinās šo pētījumu.”

Kā jūs uztverat Latviju? Ko meklējat Latvijā?

“Es meklēju latvisko, dažkārt to ir grūti atrast, bet tas te ir. Mēs staigājam pa mežu, kur mūsu senči ir staigājuši, pa Rīgas bruģi, mēs dzirdam, ko viņi teikuši, un tas ir lieliski.”

Katram latvietim ir pa vienu tautasdziesmai – tik bagāti esam. Kuŗa ir jūsu daina?

“Man ir viena daina, kas visiem latviešiem un bērniem būtu jāzina:

*Ne mušīņas bērniņš biju,
Pieniņā nenoslīku.
Lielu ļaužu, gudra prāta,
Godīgas māmuliņas.”*

Grāmatai tāds neparasts virsraksts.

“Šis grāmatas virsraksts man “uzbruka”, bij tā, es lasīju šo tau-

Mūzicē (no kreisās) Dzintars un Madara. Labajā pusē folklorists Ernsts Spīčs

tasdziesmu un sapratu – četrindē ir pateikts tik daudz:

*Dūmi kūp, dūmi kūp
Bieža sila vidiņa:
Brālīt's lida lidumiņu,
Celmus laida mākoņos.*

Kas ir tie celmi? Tas ir viss nevajadzīgais. Mūsu dzīvi apgrūtinā viss nevajadzīgais: drēbes, ko mēs nekad nevalkāsim, žurnāli, kuŗus nekad nelsisim. Visas malas pilnas ar lietām, kas nav vajadzīgas. Tad vēl citas lietas – tās dusmas, apvainojumi, par

kuŗiem mēs iedomājam. Vai tie ir vajadzīgi? Aizmetam tos debesis!

Tautasdziesmu valoda ir tēlaina un vārdiem daudzas nozīmes?

“Jā, vārdam ir liels un paliekošs spēks, un grāmata būs labs izziņas avots ikvienam. Ceru, ka šī grāmata atklās, cik vienkārša, bet tai pašā laikā dziļa un izteiksmīga ir bijusi mūsu tēvu tēvu valoda.

*Visam zust, visam mirt,
Vārduņam vien palikt...”*

Astrīda Jansone

TRIMDAS BĒRNU BĒRNI LATVIJĀ

MATĪSS KUKAINIS,
Zvērināts advokāts Latvijā un ASV

“Arvien esmu gandarīts par savu izvēli – dzīvot ar savu ģimeni un strādāt Latvijā. Esmu pateicīgs liktenim, sievai Līgai un vecākiem par ceļu, ko man parādīja, un par atbalstu. Priecājos, ka iznākusi šī lieliskā Astrīdas Jansones grāmata par man līdzīgajiem trimdas bērnu bērniem, kas arī tic Latvijas nākotnei. Lai tā iedvesmo arī citus!”

IEGĀDĀJIETIES
Latvijas grāmatu veikalos

Kāds sakars tautas skaitīšanai ar latviešu valodas likteni?

Demografs *Ilmārs Mežs* par latviešu valodas apdraudējumu intervijā *Sallijai Benfeldei*

Publiski esat paudis satraukumu par latviešu valodu, sakot, ka jums nav pārliecības, ka būtu pietiekami nodrošināts latviešu valodas pārsvars Latvijā nākamajās paaudzēs. Kas noticis?

2021. gada tautas skaitīšana varētu šīs bažas novērst, ja tā būtu tautas skaitīšana un ja tajā nebūtu izslēgti jautājumi par valodu prasmēm. Tie, kuri nav saskārušies ar Latviju ikdienā, vai arī tie, kuri dzīvo Cēsīs, Talsos vai Smiltēnē, – tiem varētu gan jautāt, kas noticis? Viss taču ir kārtībā, un Latvija kļūst latviskā! Diemžēl jāteic, ka Rīgas ikdiena par to neliecina. Varbūt valdības un Saimes institūcijām tā neizskatās, bet lielākajā daļā Rīgas, no Imanas līdz Pļavniekiem, tirgū iepērkoties vai mēģinot salabot automašīnu, lai izsauktu elektriķi vai tīmekļa ierīkotājus, desmit gadījumos no desmit vismaz sākumā saskarsieties ar to, ka jārūnā krieviski, lai jūs saprastu. Pēdējie tautas skaitīšanas dati, kas mums ir pieejami no 2011. gada, liecina, ka Latvijā mājās pārsvarā latviešu valodā runāja 62 procenti iedzīvotāju. Jaunākā aptauja, ko veica Statistikas pārvalde, lai iegūtu vismaz kaut kādu informāciju gaidāmajā informācijas vakuumā valodas jautājumā, liecina, ka ir neliels kritums. To, kuri mājās runā latviešu valodā, tagad ir aptuveni par vienu procentu mazāk salīdzinājumā ar 2011. gadu.

Kā tautas skaitīšana varētu palīdzēt latviešu valodai?

To cilvēku skaits, kuri sevi sauc par latviešiem, strauji pieaug. Vai ģimene patiešām runā latviešu valodā, varētu uzzināt no tautas skaitīšanas. Piemēram, jau pieminētā iepriekšējā tautas skaitīšana parādīja, ka strauji pieaug tādu ģimeņu skaits, kuri mājās runā krievu valodā. Kopš tautību var izvēlēties samērā brīvi, latviešu ir vairāk, bet latviešu valodā mājās vairs nerunā katrs desmitais, kuŗš norādījis, ka ir latvietis. Mani īpaši neinteresē, kā iedzīvotāji sadalās pēc tautībām, jo kāda tam nozīme – cilvēks uzdošas par latvieti, bet ģimenē latviešu valodā nerunā. Mums, kam rūp Latvijas nākotne, ir ārkārtīgi svarīgi *turēt roku uz pulsa*, un reizi desmit gados veiktās tautas skaitīšanas ir vislabākais veids, kā pārliecināties par latviešu valodas lietošanu. Tas ir līdzīgi kā kardiogramma, kuŗa parāda sirds veselību, tās apdraudējumu vai pat slimību. Es gribu atgriezties pie Latvijas Satversmes – kādēļ vispār Latvija ir neatkarīga, kādēļ pastāv Latvijas valsts? Domas atšķiras, arī daļa Latvijas politiķu neuzskata, ka Latvija pastāv tādēļ, lai mūžam saglabātu latviešu valodu, kultūru un tā tālāk. Viņi koncentrējas tikai uz ekonomikas, labklājības un drošības jautājumiem. Valoda viņiem ir kā puķe, smuki jau ir, bet nav tik svarīgi, vai tā zied vai nezied. Tā tam nevajadzētu būt, jo mūsu valstij nav citas jēgas, kā latviešu valodas un kultūras pastāvēšana

arī nākotnē – tas nav nevienas citas valsts pienākums. Tādēļ Latvijas valsts pienākums ir rūpēties par šī mērķa īstenošanu vai vismaz virzīties uz to. Ja mēs nevērtējam jau noietos soļus, tad mēs nevaram sasniegt mērķi, kustība uz priekšu ir chaotiska un nepietiekama.

Es negribu pamosties pēc desmit, divdesmit vai trīsdesmit gadiem valstī ar divām valsts valodām – krievu un latviešu. Tāpēc mums ir ļoti svarīgi, kā sabiedrībā, kuŗas pārstāvis ir valsts, vismaz mērīt šos procesus. No vienas puses, protams, skolēnu skaits, kuri mācās latviešu valodā, ir augstāks, tas šobrīd ir aptuveni 70 procentu. No otras puses, tas arī tomēr nepieaug pēdējos desmit gados. Kopš pirmajiem mēģinājumiem ieviest izglītības reformu un protestiem pret latviešu valodu, latviešu skolu skolēnu īpatsvars nav audzis. Negribu zīmēt pavisam drūmas bildes un teikt, ka viss ir zaudēts. Tā nav, bet pārprasas taupības rezultātā valdība ir pažēlojusi dažus miljonus, lai iegūtu plašu un aptverošu informāciju par valodas lietošanu. Varbūt ir vajadzīgi papildu risinājumi. Es ļoti gribētu nomierināties pats un nomierināt arī visus pārējos un redzēt, ka nākamajā vai aiznākamajā tautas skaitīšanā visi šie procesi attīstās tā, kā tas vajadzīgs Latvijas valsts nacionālajām interesēm. Pagaidām mums ir informācijas vakuums, un par to es ceļu traucsmi.

Vai jūs domājat, ka skolu reforma, kas skolās paredz pāreju uz mācībām tikai latviešu valodā, neko nemainīs?

Domāju, ka skolas reforma nemaz nav domāta, lai ģimeņu sarunvaloda mainītos no krievu uz latviešu valodu. Tā ir domāta tam, lai cittautieši iemācītos latviešu valodu, būtu to apguvuši pilnvērtīgā līmenī.

Kādā valodā runāt ģimenē, ir dziļi personīgs jautājums. Cilvēkus nevar piespiest ģimenē nerunāt dzimtajā valodā, kā jūs to izdarīsiet?

Mēs nevaram spiest cilvēkus runāt citā, ne savā dzimtajā valodā ģimenes lokā, un varbūt to arī nevajag. Ja procesi norit Latvijas nacionālo interešu virzienā, tad viss ir kārtībā. Mana doma nav piespiest kādu mājās runāt latviešu valodā. Mums jāorientējas uz to, lai Latvijas pilsoņu vairākumam nebūtu jāpāriet uz kādu svešvalodu, piesakot kādu pakalpojumu.

Ar skolu reformu, pārejot uz mācībām tikai latviešu valodā, vien nepietiek?

Manuprāt, nepietiek, jo lielā mērā šis jautājums ir pašu latviešu galvās. Vai rokās. Ne jau cittautiešiem jāuzvedas citādāk, bet gan latviešiem vajadzētu būt lielākiem savas valodas patriotiem un necensties pie pirmās iespējas pāriet uz svešvalodu. Es runāju ne tikai par krievu, bet arī par angļu valodu. Esmu novērojis divvainas situācijas – pieci latvieši,

no kuŗiem viens ir dzimis ārpus Latvijas un kuŗam latviešu valoda ir otrā, nevis pirmā valoda, savā starpā sarunājas angļu valodā. Tas taču ir pilnīgi lieki! Tā varētu gadīties Amerikā, Austrālijā vai kur citur, bet tam nevajadzētu tā notikt Latvijā. Vienīgā vieta pasaulē, kur ikdienā arī starp svešiem cilvēkiem varētu dominēt latviešu valoda, ir Latvija.

Varbūt daudzi, neatkarīgi no tautības un dzimtās valodas, valstij nevar piedot to, ka viņiem klājas ļoti grūti, un cieņu un mīlestību pret Latviju un latviešu valodu panākt nav tik vienkārši.

situācijās, kad cittautieši nemaz neprot krievu valodu – piemēram, Armēnijas, Grieķijas pilsoņi ir iemācījušies latviešu valodu, bet nezina krievu. Tas nav normāli! Latvieši iebraucējiem, kuŗi vēlas sarunu risināt latviešu valodā, to neļauj!

Kas nosaka, kādi jautājumi tiks ietverti 2021. gada tautas skaitīšanas anketās?

To nosaka Ministru kabineta lēmums. Statistikas pārvalde ir Ekonomikas ministrijas pārziņā un tāpat kā viss valsts budžets tiek apstiprināts gadu no gada. Jau iepriekšējā tautas skaitīšanā taupības dēļ tika izdzēsti jautājumi par dzimto valodu, par spīti

kas datus, kas neatbilda realitātei. Kāda tam jēga? Balstoties uz šiem sagrozītajiem datiem, mēs mēģināsim plānot, piemēram, cik un kādas skolas ir vajadzīgas. Tautas skaitīšana būs izvilkums no reģistra datiem, un tiks pārbaudīts, vai cilvēks joprojām ir deklarēts tajā vietā, kas uzrādīta reģistrā. Pirms pāris gadiem Igaunijā, kuŗā ar reģistriem situācija nav sliktāka kā Latvijā, tika veikta pārbaude. Tika izdarīta maza izlases skaitīšana, pārbaudot, kas reāli dzīvo šajos mājokļos un ko rāda reģistri. Neatbilstība bija aptuveni no 20 līdz 30 procentiem. Vislielākā neatbilstība bija saistībā ar jauniešiem: procentu

Ilmārs Mežs: “Mūsu valstij nav citas jēgas, kā latviešu valodas un kultūras pastāvēšana arī nākotnē.”

Telpā, kuŗā mēs sarunājamies, jau kādus astoņus gadus vakaros notiek latviešu valodas kursi iebraucējiem, kuŗi Latvijā ieradusies nesen – lielākoties no Krievijas un citām bijušajām PSRS republikām. Lielākā daļa kursu beidzēju sūdzas par vienu un to pašu – latvieši viņiem neļauj runāt latviešu valodā un labāk to apgūt ikdienā, jo tūlīt pat pāriet uz sarunu krievu valodā. To man ir teikuši ne jau viens vai divi cilvēki, bet daudz, daudz vairāk cilvēku – ja ārsta vai kāda cita pakalpojuma sniedzēja tautība nav latvietis un viņš nesadzird akcentu, tad iespēja, ka saruna norisināsies latviešu valodā, ir daudz lielāka, nekā tad, ja jārūnā ar latvieti. Tiklīdz tiek izdzirdēts kaut niecīgākais akcents, latvieši, vismaz Rīgā, uzreiz pāriet uz sarunu krievu valodā un neļauj cittautiešiem ar sevi runāt latviešu valodā. Tā reizēm notiek pat

tam, ka šie jautājumi bija iekļauti ne tikai pirmskaŗa Latvijas, bet arī pat okupācijas laika tautas skaitīšanas aptaujās. 2011. gadā pēkšņi ierunājās taupības velniņš. Mēs ik pa laikam dzirdam arī, ka Latviešu valodas aģentūru vajadzētu aizvērt vai pievienot kādam kaut kur, jo tā esot pārāk maza. Jautājumi par pārprastu taupību un latviešu valodu, uz kuŗas rēķina ietaupīt, diemžēl dažu financistu un politiķu galvās rosās it ņipri. Tāpēc nākamajā tautas skaitīšanā ir vēlme vispirms atteikties no tautas skaitīšanas kā tādas. Manuprāt, tas ir pārāgri, par spīti tam, ka moderni ir nevis staigāt no dzīvokļa uz dzīvokli, bet to visu darīt elektroniski. Mēs ļoti apzināties, kas ir iedzīvotāju reģistrā – lielākā daļa aizbraukušo reģistrā joprojām skaitās kā Latvijā dzīvojoši cilvēki. Rezultātā mēs iegūsim lielā mērā sagrozītus statisti-

30 vai nu vispār nebija valstī, vai dzīvoja pavisam citā vietā Igaunijā. Kāda nozīme ir sagrozītiem datiem? Ko mēs ar tiem iesāksim? Tāpēc tautas skaitīšanai būtu jānotiek paralēli divos līmeņos – ļaut visiem interneta cienītājiem pašiem reģistrēties, bet izlases kārtībā tomēr pārbaudīt, vai reģistra dati atbilst realitātei. Ir taču zināmas kombinētās tautas skaitīšanas metodes. Turklāt, domājot par Latvijas nacionālajām interesēm, varbūt nākamajā tautas skaitīšanās jāiekļauj vēl papildu jautājumi, piemēram, par izglītību, tāpat arī jautājums par valodu, ko lieto mājās, vai par dzimto valodu. Statistiķiem ir vajadzīgs pasūtījums no valsts, reģistriem ir jābūt pēc iespējas precīzākiem. Piemēram, Skandināvijā, kur neatbilstība starp reģistriem un realitāti ir tikai daži procenti, bet tas ir neizbēgami.

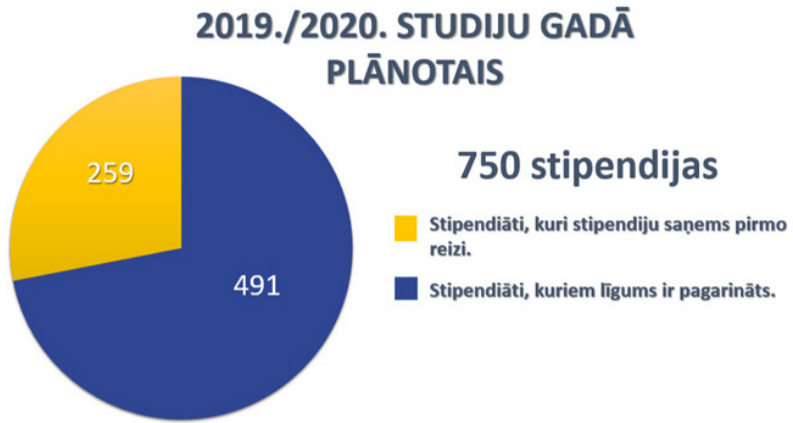

VITA DIĶE

Zinību diena – tie ir svētki pirms jauna darba cēliena, un tā atgādina, cik svarīga cilvēka dzīvē ir izaugsme, attīstība un izvirzītie mērķi. Pateicoties vairāk nekā 200 ziedotājiem no Latvijas, Amerikas, Austrālijas, Kana- das, Lielbritānijas, Venecuēlas, Zviedrijas un Vācijas, jauno mācību gadu visās Latvijas augstskolās ar Vitolu fonda administrētajām stipendijām uzsāks 750 studenti – no tiem 259 pirmkursnieki, bet 491 esošais stipendiāts studijas turpinās. Gada laikā stipendijās plānots izmaksāt vairāk nekā 1,4 miljonus eiro.

VITOLU FONDS

Vitolu fonda dibinātājs Vilis Vītols ir paudis atziņu: “Izglītība dzīvē ir vissvarīgākais. Tā ir vienīgā vērtība, ko varam atstāt saviem bērniem. Šo ziedojumu augļi nebūs redzami ne rīt, ne parīt, bet jaunieši, kas saņēmuši atbalstu, iegūs drošu pamatu – ne tikai izglītībā, bet arī apziņā, ka ir cilvēki, kas grūtā brīdī prot pasniegt palīdzību roku. Esmu pārliecināts, ka

daļa mūsu stipendiātu nākotnē atradīs iespēju palīdzēt citiem.”

Vitolu fonds savos septiņpa-

dsmīst pastāvēšanas gados ir pārliecinājies, ka labai idejai netrūkst sekotāju, jo vairāki bijušie stipen-

diāti – Mečislavs Maculēvičs, Edgars Poljanskis, Jānis Caune, Andrejs Isajevs un Kristaps Moruss – ir atgriezušies fondā kā ziedotāji. Daudzi bijušie stipendiāti un citi labvēļi atbalsta fonda mērķi – stipendiju veidā palīdzēt spējīgiem, centīgiem, bet maznodrošinātiem jauniešiem studēt Latvijas augstskolās – ziedojot Draugu stipendijai.

Paldies visiem ziedotājiem par ieguldījumu Latvijas nākotnē!

N. B. Pieteikšanās Vitolu fonda administrētajām stipendijām – no 2020. gada 15. janvāra līdz 1. martam.

DAIGA KĻANSKA,
avīzes *Ratenica* redaktore

3x3 Vecpiebalgā – zināšanām un darbiem bagāts laiks

No 7. jūlija līdz 14. jūlijam Vecpiebalgā notika šīs vasaras pirmais 3x3 saiets, kuŗa tema bija “Laiks”. Saietā piedalījās 317 dalībnieki, tajā skaitā 60 no ārēmēm, kā arī 55 vecpiebalzdēni. Dalībnieki bija ieradusies no visiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem, kā arī no Krievijas, Zviedrijas, Vācijas, Norvēģijas, ASV, Brazīlijas, Kataras, Kana- das, Jaunzēlandes. Jaunākais dalībnieks – Alberts Valts Grīnvalds dzimis šā gada 7. maijā. Vecākais dalībnieks – Kanadā dzīvojošais Adolfs Avens, 102 gadus vecs.

Saieta vadītāji Inese un Ainārs Grīnvaldi kopā ar saviem domubiedriem – Radziņu, Apsišu ģimenēm un Elīzu Barkāni – bija sarūpējuši 46 ievirzes, ko vadīja pieredzējuši lektori, viņu vidū bija arī daudz vietējo amata meistaru.

Ģimeņu seminārā kopā ar psihologēm Līgu Ruperti un Māru Tupesi dalībnieki diskutēja par to, ko un kā labāk darīt un runāt, lai mājās visi justos līdzvērtīgi, pieņemti un mīlēti. Runājot par to, kā šo gadu laikā, kopš Latvijā notiek 3x3, ir mainījušās Latvijas ģimenes, Līga domā, ka ģimenes ir mainījušās par 90%. “Cilvēki ir kļuvuši zinīgāki par psiholoģiju, tajā skaitā arī par ģimenes psiholoģiju, par savstarpējām attiecībām, par lomām ģimenē. Tagad ir raksturīgi, ka abi vecāki rūpējas par bērnu audzināšanu, lomas vairs nav tik strikti nodalītas kā agrāk, ģimenes ir kļuvušas daudz demokrātiskākas un līdz ar to daudz labāk satiek. Cilvēki prot labāk cits ar citu sarunāties, kļūst mazāk tādu temu, par ko vispār nerunā. Ne jau visiem tas izdodas, bet ir vērojami uzlabojumi. Ģimeņu seminārā nekad agrāk cilvēki tik ļoti neatklājās, kā tas ir tagad. Viss ir gājis uz labo pusi”, uzskata Līga.

Piebalgas mūzeju apvienības “Orisāre” vadītāja Līva Grudule saieta dalībnieku atmiņā palika kā ļoti sirsniņa, zinoša un aizrautīga sava novada ievērojamāko cilvēku dzīvesstāstu un daiļrades zinātāja. Viņa prasmīgi ievada klausītājus Brāļu Kaudziņu romāna “Mērnieku laiki” notikumos

Saieta dalībnieku mūzikāls priekšnesums “Brīvajā mikrofonā”

Meža gudrību ievirzē varēja sanaglot putnu būrīti

un “sarunās” ar romāna varoņiem. Turklāt šogad aprit 140. gadskārta, kopš izdoti “Mērnieku laiki” un dzimis dzejnieks, prozaiķis un politiķis Kārlis Skalbe. Līva K. Skalbes daiļradi un dzīvesstāstu atklāja rakstnieka memoriālajā muzejā “Saulrieti”.

Ar aizrautīgiem stāstiem par Vecpiebalgas inteliģenci dalījās rakstniece Inguna Bauere.

Vecpiebalga izsenis slavēta ar labiem amatniekiem, rokdarbiniecēm un kultūras cilvēkiem. Viņi stāstīja un mācīja meža un dārza gudrības, adīšanu, brunču un kreķu šūšanu, porcelāna apgleznošanu, maizes cepšanu, botānisko gleznošanu, bangu rakstus, baltā māla dekoru izgatavošanu.

Choreografe Līlija Lipora izveidoja deju kopu, un tā dalībnieki saieta noslēguma saviesīgajā vakarā, ko talantīgi vadīja žurnālists Ansis Bogustovs, skatītājus priecēja ar oriģinālchoreografijām. “Mērnieku laiku” gaisotni uzjundīja teātra ievirzes dalībnieki režisores Ineses Pilāberes vadībā.

3x3 dalībnieki, pateicoties mākslinieces Ērikas Mālderdes padomiem un iedrošinājumam, izpētīja Vecpiebalgas skaisti un bagātīgi ziedošās pļavas un uzgleznoja greznu ziedu vijū, kas bagātina vidi pie daudz apbrīnotā ūdensrožu diķa Vecpiebalgas centrā.

Saieta jaunākā paaudze iepazīna Balto kaķīti ievirzē “Kaķīša dzirnavas”, izzināja meža vērtības –

Pašu darinātās koka taures skaisti skanēja daudzdzinājumā

augus, kokus, dzīvniekus. Kāds Vecpiebalgas diķi izvilka savā dzīvē pirmo zivi. Bitenieks Aivars Radziņš dravās atklāja bišu saimju dzīves noslēpumus un piedāvāja izgaršot medu, kā arī izrādīja lāča nodarītos postījumus dravā.

Saieta ievirzēs tapa trejdeskņpi, arheoloģiskās rotas, koka taures, austas jostas, adīti maurīti, cimdi, šūti līnu kreķi, brunči. Katrs dalībnieks varēja rast savām interesēm atbilstošāko ievirzi, lai mājās aizvestu teorētiskas zināšanas vai jaunas prasmes, ko pilnveidot.

“Brīvā mikrofonā” saiets ilga teju četras stundas, un šai laikā notika savstarpēja dižošanās ar savu talantu kādā no mākslām – dziedāšanā, dejošanā, mūzicēša-

nā, stāstu, pasaku un anekdožu stāstīšanā, burvju triku rādīšanā, teātra spēlēšanā utt. Savus priekšnesumus uz skatuves rādīja gan bērni, kas tikko sākuši staigāt un runāt, gan seniori.

Saieta kulminācija bija daudzdzinājumam, kuŗa vadītājs Edgars Lipors atzina, ka laiks ir laba lieta, bet reizēm arī ne visai laba. “Mēs viņā tekam kā upē pa straumi, tikai vienā virzienā. Lai gan daba ir cikliska, protams, arī mūsu mūžs kaut kad atgriezīsies, tikai mēs nezinām, kad un kur. Vislabāk laika ritējumu redzam savos vecākos un savos bērnos, jo vienaudžos to grūti ieraudzīt. Daudzi cilvēki ļoti pieķeras pagātnei, nedomājot ne par šodien-

nu, ne par nākotni, un aizrautīgi stāsta par laikiem, kad “zāle bija zaļāka” un paši bijām jaunāki. Daudzi, pilnīgi pretēji, domā tikai par nākotni – kad kaut ko sakrāšu, kad izaugšu liels, tad kaut ko paveikšu, un man beidzot būs! Patiesībā visistākā dzīve notiek šodien. Ar pagātnes pieredzi mēs dzīvojam šajā brīdī un veidojam nākotni. Ne es, ne jūs nezinām, kāds ceļš būs rīt, parīt un pēc gada. Bet mēs varam vēlēties, lai tas būtu pēc iespējas taisnāks un mums labvēlīgs. Mēs ar savu rīcību varam laiku pakļaut un ierobežot savām vajadzībām. Ja dzīvojam šim laikam, šim brīdim, šim sajūtām, tad arī nākotne veidosies mums labvēlīga”, klātesošajiem kā atgādinājumu un pamudinājumu ieteica daudzdzinājuma vadītājs.

3x3 saiets nebūtu iedomājams bez dančiem un *nikšanas*. Arī Vecpiebalgā tika dancots, dziedāts, runāts un smiets, līdz debesu pamalē ausa saule.

Visu saieta dalībnieku vārdā sirsniņš paldies Vecpiebalgas novada domes priekšsēdim Indriķim Putniņam un katram vecpiebaldzēnam, kuŗš atvēra savu sirdi un mājas durvis, uzņemot 3x3 saieta dalībniekus! Paldies saieta atbalstītājiem – Latvijas Republikas Kultūras ministrijai, Vecpiebalgas novada domei, SIA “Kanclers”, zemnieku saimniecībai “Ķelmēni”, zimola “Zemeņites sniegā” īpašniekiem!

JURIS LORENCIS

Augusta nogalē Latvijas kaimiņvalstī Baltkrievijā uzturējās ASV prezidenta Donalda Trampa nacionālās drošības padomnieks Džons Boltons. Pirms šīs vizītes ASV vēstniecība Minskā izplatīja paziņojumu, ka Boltons “apspriedīšot reģionālo drošību un uzsveršot ASV atbalstu Baltkrievijas suverēnitātei un neatkarībai”. Boltons ir augstākā ASV amatpersona, kas viesojusies šajā valstī pēdējo 25 gadu laikā. Starp citu, Trampa padomnieka un znota Džareda Kušnera senči nāk no Baltkrievijas.

Tiekoties ar ietekmīgo viesi, Baltkrievijas prezidents Aleksandrs Lukašenko izteica cerību, ka attiecībās ar ASV tiks atvērta “jauna lappuse”. Bet vai tā būs? Lai mēģinātu atbildēt uz šo jautājumu, mums jāmēģina saprast, kas īsti ir Baltkrievija. Šī nepelnīti aizmirstā Latvijas kaimiņvalsts atgādina “tumšo kasti”, neizprotamu, nedaudz ekstravaganšu politisku veidojumu. Pasaules plašsaziņas līdzekļos par Baltkrieviju šodien sastopam visai pretrunīgas ziņas, kas parasti nav visai glaimojošas: atpalikusi, nomaldijusies valsts kaut kur starp Eiropu un Krieviju, “pēdējā Eiropas diktatūra”. Tas gan ir pārspilējums. Baltkrievija ir autoritāra valsts, taču līdz īstai diktatūrai tai vēl tālu. Savukārt Krievijā nereti atskan balsis, ka Baltkrievija “dzīvo uz mūsu rēķina”. Paši krievi nereti baltkrievus nicīgi dēvē par “bulbāšiem” jeb “kartupeļu ēdājiem”.

Amerikāņu ekonomists, Nobela prēmijas laureāts Pols Krugmens vienā no saviem komentāriem laikrakstam “The New York Times” izteicās: “Ja jums jāizvēlas, kam ticēt – ekonomiskajai statistikai vai redzētajam, tad labāk uzticeties pats savam acim.” Skaitļi apgalvo, ka Baltkrievija ir krietni nabadzīgāka par savām kaimiņvalstīm, izņemot Ukrainu. Lūk, Starptautiskā valūtas fonda dati par iekšzemes kopproduktu uz vienu cilvēku (pēc pirktspējas paritātes, rēķināts starptautiskajos dolāros) 2018. gadā: Lietuva – 34 800, Polija – 31 900, Latvija – 29 900, Krievija – 29 100, Baltkrievija – 20 000, Ukraina – 9300. Šī gada sākumā Baltkrievijā dzīvoja 9,5 miljoni cilvēku. Dabiskais pieaugums – negatīvs, mirstības pārsvars pār dzimstību 2018. gadā bija 23 400. Bet kas ir interesanti – šo negatīvo bilanci kompensēja pozitīva imigrācija – 24 100 cilvēku. Tātad cilvēki “pēdējo Eiropas diktatūru” nevis pamet, bet gan uz to brauc. Bet tas ir lēmums, kuŗu nespēj iespaidot propaganda, vien reālās dzīves īstenība.

Pirmais, kas pārsteidz, iebraucot divu miljonu cilvēku apdzīvotajā Minskā, – sakoptība, tīrība un kārtība. Neredz graustus, pamestas mājas, grafiti smērējumus, kas nu jau kļuvuši arī par Latvijas pilsetu ikdienu. Nevainojamas māju fasādes, ielas un ietves bez nevienas bedres, gludi nopļauti mauriņi un plaši apstādījumi, parki atgādina botāniskos dārzus. Minskā nav vecpilsētas, to nopostīja karš. Dominē monumentāla pēdējo gadu arhitektūra, tā saucamās “Stalīna mājas”. Tomēr pilsētvide ir tik sakopta, ka šie padomju archi-

tektūras paraugi iegūst savdabīgu eleganci. Pa plašajiem trotuāriem pastaigājas labi ģērbti cilvēki – meitenes augstapapēžu kurpēs, daudzi vīrieši tumšos uzvalkos un baltos kreklos ar kaklasaitēm. Visai neparasts skats modernajā pasaulē, kur pat prezidenti aizvien biežāk ģērbjas pārspilēti demokrātiskajā “casual” stilā.

Vēl viens pārsteigums – iespaidīgie būvniecības mērogi. Pilsētas lepnums ir jaunā Valsts bibliotēka, daudzās sporta celtnes un pavisam nesen pabeigtā grandiozā Neatkarības pils, kas vienlaikus kalpo arī par Valsts prezidenta rezidenci. Parkos redz skrējējus un nūjotājus, ūdenskrātuvēs trenējas airētāji, pilsētas centrā izbūvētie brīvdabas basketbola laukumi pēcpusdienās pilni ar jauniešiem. Cauri pilsētai vijas divdesmit kilometru garš riteņbraukšanas celiņš.

Kā lai izskaidro šo Baltkrievijas fenomenu? Baltkrievi joprojām

Viens no nācijas simboliem – stārķis // Foto: Juris Lorencs

Puiši tautiskos kreklos // Foto: Juris Lorencs

dzīvo savdabīgā valsts kapitalisma un sociālisma sajaukumā – garantētas darbavietas valsts iestādēs un valstij piederošos uzņēmumos (tajos nodarbināti aptuveni 45% no visiem strādājošajiem), subsīdēti sabiedrisko pakalpojumu tarifi. Plašais valsts sektors izskaidro zemo bezdarba līmeni – tikai 1%. Tomēr taisnība tiem, kuŗi apgalvo – šī relatīvā labklājība tiek nodrošināta ar Krievijas palīdzību. Faktiski Baltkrievija tiek uzpirkta, pirmām kārtām ar lētām naftas un gāzes cenām.

Kāpēc Krievija tā rīkojas? Lai saglabātu Baltkrievijas lojalitāti un paklausību. Saskaņā ar 1999. gadā noslēgto vienošanos Krievija un Baltkrievija formāli ir “savienotas valstis”. Tiesa, šī vienotība vairāk pastāv uz papīra nekā praksē. Tomēr daži Krievijas politiķi savā iztēlē neatkarīgās Baltkrievijas vietā redz jaunu Krievijas gubernu, “Krimas procesa” turpinājumu un zaudēto impērijas zemju savāk-

šanu. Arī vēl divus Putina amata termiņus. Ja abu valstu integrācija padziļinātos, tad vienā brīdī apvienoto valsti varētu pasludināt par jaunu politisko veidojumu, kuŗā pašreizējā Krievijas konstitūcija un prezidenta pilnvaru ierobežojums vairs nedarbojas. Pareizāk sakot, tie sāk darboties no jauna, vēl uz diviem termiņiem.

Bet Baltkrievija ir svarīga arī Latvijai, patiesībā visai Eiropai. Latvijai un Baltkrievijai ir 161 kilometru gara kopēja robeža. Lai gan Baltkrievija nav starp lielākajiem Latvijas tirdzniecības partneriem, tai ir svarīga loma tranzītā.

Pludmale Minskas centrā. Fonā prezidenta Lukašenko pils // Foto: Juris Lorencs

Latvijas klusais kaimiņš

Nesen uzceltā Minskas sporta pils // Foto: Juris Lorencs

Jaunā Minska // Foto: Juris Lorencs

ciālās informācijas parādīšanās tikai baltkrievu valodā ir varas iestāžu pēdējos gados sāktās “maigās baltkrievizācijas” politikas rezultāts.

Par baltkrieviem sevi uzskata aptuveni 85% no visiem valsts iedzīvotājiem. Tomēr baltkrievu valodai vēl nav izdevies iekarot tās pozīcijas, kādās neatkarības gados nostiprinājusies, piemēram, ukraiņu valoda. Vienlaikus cilvēki sevi apzinās kā baltkrievus, nevis krievus. Mums ir darišana ar pasaulē patiesībā visai izplatītu parādību – tautas nacionālo identitāti ne jau vienmēr nosaka tās valoda. Piemēri atrodami te pat Eiropā – angļiski runājošās, bet tik dažādās Lielbritānija un Īrija, savukārt vāciski runā gan Vācijā, gan Austrijā un daļā Šveices.

Šobrīd Baltkrievija atgādina siltni, kuŗai apkārt plosās neganti vēji. Rietumi prasa reformas, demokratizāciju un ekonomikas liberalizāciju, bet Krievija sagaida paklausību un ik pa brīdīm pie-

draud, ka “par gāzi var nākties maksāt arī īsto cenu”. Pēdējos gados parādījusies vēl viens globāls spēlētājs – Ķīna, kuŗai Baltkrievijā ir savas īpašās intereses. Cik ilgi prezidentam Lukašenko izdosies nosēdēt uz vairākiem krēsliem? Vēl viena problēma – varas maiņa. Lukašenko šobrīd ir 65 gadi, savā amatā viņš ir jau 25 gadus. Izauzusi paaudze, kas nezina nevienu citu prezidentu kā vien Lukašenko. Tā kā valstī nav efektīvu demokrātisku institūciju – politisko partiju, nevalstisko organizāciju, neatkarīgu sabiedrisko mediju, tad varas tranzīts pēc Lukašenko aiziešanas var izrādīties neprognozējams. Diezin vai Latvija viena pati te daudz ko var iespaidot un palīdzēt. Bet Eiropas Savienība un Amerika – tās gan. Izskatās, ka vismaz ASV administrācija sāk apzināties pieaugošu Baltkrievijas nozīmi. Tieši ar to arī varam izskaidrot negaidīto Trampa padomnieka Boltona vizīti Minskā.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas simtgadē saņemti nozīmīgi trimdas latviešu ziedojumi Latvijas bibliotēkām

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Atbalsta biedrība šovasar saņēmusi vairākus lielus ziedojumus, ko Latvijas bibliotēku atbalstam veltījuši ārvalstīs dzīvojošie latvieši. LNB Atbalsta biedrība ir bezpeļņas, sabiedriskā labuma organizācija, kas savus labdarības projektus var īstenot, tikai pateicoties atbalstītājiem, tāpēc nozīmīgs ir katrs ziedojums. Vairāk nekā 20 gadu darbības laikā Biedrība ieklausījusi bibliotēku un lasītāju vajadzības, tām atsaukusies un ar ziedotāju atbalstu īstenojusi daudzas labdarības aktivitātes visā Latvijā.

Šogad jeb LNB simtgades gadā Biedrība saņēmusi lielāko ziedojumu tās pastāvēšanas vēsturē – 251 864 EUR kā **Edvīna Peniķa** testamentāro novēlējumu.

29 000 EUR ziedojis **Mārcis Egons Baumanis** no Austrālijas, kurš Biedrības darbu atbalsta jau vairākus gadus un kopumā ziedojis gandrīz 140 000 EUR.

10 000 EUR ziedojums saņemts no **Līvijas Kalniņas Bukas**. Ziedotāja vēlējusies, lai šie līdzekļi tiktu izlietoti jaunu, vērtīgu izdevumu iegādei un LNB krājuma papildināšanai.

Biedrība izsaka pateicību visiem atbalstītājiem un ikvienu ziedotāju vārdu joprojām iemūžina Gaismas pils interjerā. Minēto

ziedotāju vārdi jau lasāmi Lielajā Ziedotāju sienā, kas atrodas vestibilā, pie ieejas bibliotēkā, kā arī Ziedotāju grāmatā, kas no šī gada elektroniski pieejama Biedrības mājaslapā www.gaisma.lv un tiek papildināta divas reizes gadā.

Vēlamies pastāstīt par nozīmīgākajiem 2019. gada darbiem Biedrībā.

Šī gada 31. augustā LNB svinēja savu simtgadi. Biedrība kopā ar tās ziedotājiem un partneriem pasniedza bibliotēkai un lasītājiem lielu un skaistu dāvanu – **pilnveidoto lasītavu bērniem**. Bibliotēkas jaunākie lasītāji ir prasīga auditorija, kas liek sekot līdzī laikam un nemitīgi pilnveidoties. Pārmaiņas LNB bērnu lasītavā notikušas, lai turpinātu bērniem un jauniešiem piedāvāt atvērto, mūsdienu un aicinošu vidi, kur kvalitatīvi pavadīt laiku ar grāmatu un gūt unikālu lasīšanas pieredzi. Lasītava pilnveidota, pateicoties ziedotājiem Imantam Kinam, Valteram Nollendorfam un AS "Latvijas Finieris". Projektu īstenoja LNB Atbalsta biedrība un LNB sadarbībā ar Latvijas arhitektu biroju "GAISS", mākslinieci Rūtu Briedi un uzņēmumu "Latvijas Finieris".

Par godu LNB simtgadei Biedrība arī gatavo un izdos repre-

zentablu **izdevumu** latviešu un angļu valodā par bibliotēkas vēsturi, krājumu, arhitektu un arhitektūru, bibliotēkas iespējām, piedāvājumu un veidiem, kā tā kalpo sabiedrībai.

Šogad turpinās arī visu Latviju aptveroša lasīšanas veicināšanas programma pašiem mazākajiem bibliotēku apmeklētājiem "**Grāmatu starts**". Tajā aicināta piedalīties ikvienu bibliotēka, lai iepazīstinātu pirmsskolas vecuma bērnus ar grāmatu pasauli un

bibliotēkas piedāvājumu, radītu interesi par lasīšanu un rīkotu attīstošas nodarības.

2019. gada septembrī LNB Atbalsta biedrība klajā laidis Latvijā pazīstamās un cienītās rakstnieces **Marinas Kostņeckas atmiņu krājumu "Mans XX gadsimts"**. Tā būs nozīmīga liecība par pagājušā gadsimta otrās puses notikumiem Latvijā, raksturo Atmodas laika garu un Latvijas neatkarības atjaunošanas periodu. Marina Kostņeckā ir viena no Tautas frontes dibinātājām un aktīva cīnītāja par Latvijas neatkarības atjaunošanu lielajā politikā. Viņas biogrāfija cieši savijusies ar Latvijas izšķirošu laika periodu – neatkarības atjaunošanu. Vēsturiskie notikumi ietekmējuši rakstnieces radošo un personīgo dzīvi un otrādi – Marina Kostņeckā bijusi aktīva līdzdalībniece valsts vēsturē. Tieši tādēļ rakstnieces atmiņām un dzīves stāstam ir īpaša vērtība. Informācija par grāmatu atvēršanu un iegādes iespējām sekos.

Šogad Biedrība sadarbībā ar LNB un žurnālisti Liegu Piešņu aizsāka literāru sarunu ciklu "**Stāsta otra puse**". Sarunas ir par un ap grāmatām un to autoriem, vēsturiskām un sabiedrībā aktuālām tēmām, kas atspoguļotas literārajās darbos, atrodamas LNB krājuma bagātībā vai saistās ar rakstnieka personību. Sarunas notiek reizi mēnesī LNB Draugu telpā. Pasākumi ir bez maksas. "Stāsta otra puse" ir iespēja neformālā gaisotnē satikt radošas un iedvesmojošas personas Latvijā ar īpašiem dzīvesstāstiem, cilvēkus, kas piedzīvojuši īpašus vēsturiskus notikumus vai izmantojuši tos par iedvesmu un bāzi radošu un literāru darbu radīšanai. Jau notikušās sarunas bija veltītas mežabrāļu un trimdas literatūras tematikai, Latvijā rakstojamiem citu tautību autoriem un dažādu paaudžu rakstniekiem.

Iedvesmojoties no LNB krājumā rodamajām bagātībām, Biedrība šovasar izdevusi **2020. gada mākslas sienas kalendāru** ar vācbaltiešu mākslinieka Vilhelma Zigrīda Štafenhāgena 19. gadsimta Latvijas pilsētu ainavu gravīrām. Tēlnieks un zīmētājs Štafenhāgens (1814 – 1881) dzimis

un dzīvojis Latvijā, savas radošās darbības laikā mākslas darbos iemūžinājis Kurzemes, Vidzemes un Igaunijas ainavas un radījis zīmējumu albumu "Baltijas skatu kartes", ar ko kļuva slavens visā Baltijā. Talantīgais grafiķis ir autors daudziem neparasti skaistiem Latvijas piļu un muižu attēliem. Kalendāram izmantoti unikāli gravīru oriģinālizdevumi, kas glabājas LNB krājumā. Tā pievienotā vērtība ir iespēja skaistos zīmējumus izgriezt, ierāmēt un izmantot interjerā. Kalendārā redzamas Rīgas, Kuldīgas, Jelgavas, Liepājas, Jūrmalas un citu Latvijas pilsētu vēsturiskās ainavas.

Kalendārs tāpat kā daudzi citi LNB suvenīri, piemiņas lietas un grāmatas iegādājamas **LNB Draugu telpā**, ko Biedrība izveidoja 2017. gadā. Ikviens pirkums Draugu telpā ir atbalsts Nacionālajai bibliotēkai un bibliotēkām visā Latvijā.

Visas aktivitātes Biedrība īsteno, pateicoties ziedotājiem un atbalstītājiem Latvijā un ārvalstīs. Ziedot Biedrības darbībai, iesākt darbu īstenošanai un nākotnes iecerēm iespējams:

• **ar kredītkarti:** www.gaisma.lv
• **Biedrības birojā:** Gaismas pili, Mūkusalas ielā 3, **iepriekš piezvanot** pa tālruni +371 67843767.

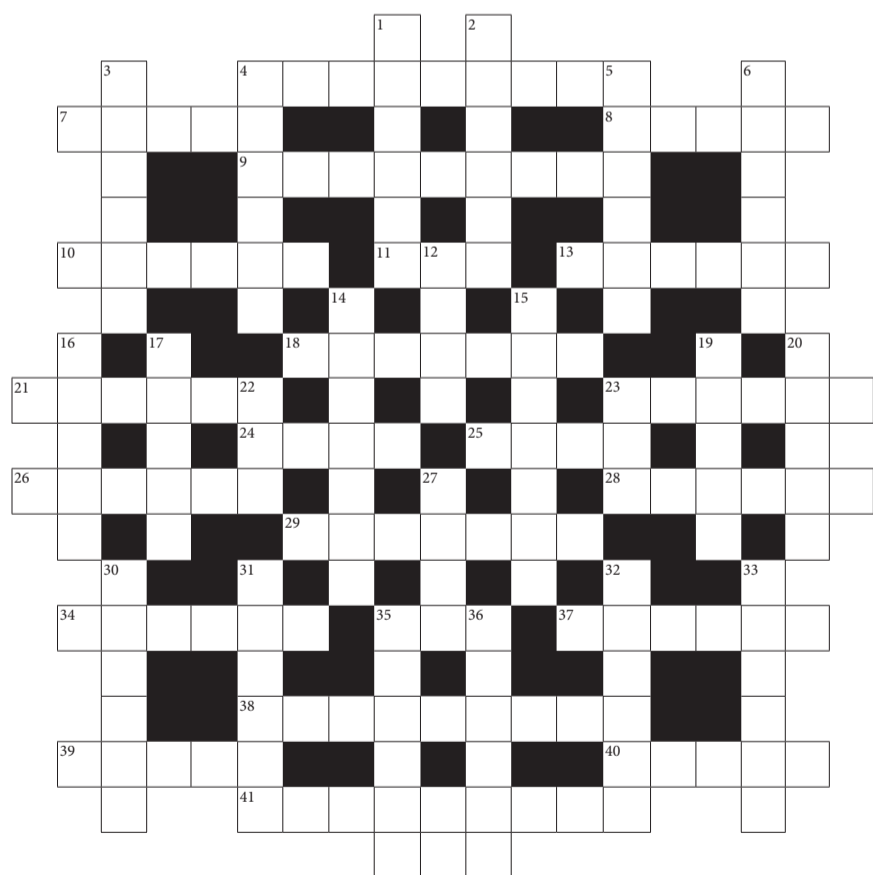
• **Bankā**
Beneficiary: Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība
Registration Nr.: 50008034971
Account Nr.: LV84HABA0551006763188
Beneficiary's bank: AS Swedbank
Address: Balasta dambis 15, Rīga, LV-1048, Latvija
BIC/S.W.I.F.T.: HABALV22
Korespondentbanka ASV
DEUTSCHE BANK TRUST COMPANY AMERICAS,
New York
ABA/FW: 021001033

Ikvienam ziedotājam joprojām ir iespēja atstāt par sevi nezūdošu liecību nākamajām paaudzēm, iemūžinot savu, savu piederīgo vai dzimtas vārdu Gaismas pilī – pie bibliotēkas auditorijām un lasītavām, Lielajā ziedotāju sienā, plāksnēs pie bibliotēkas plauktiem, galdiem un krēsliem un Ziedotāju grāmatā.

Karina Pētersone,
LNB Atbalsta biedrības direktore

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Līmeniski. 4. Viens no cilvēka zobiem. 7. Viens no senajiem japāņu dzejas žanriem. 8. ASV pavalsts. 9. Vakuuma aparāts ar diviem elektrodēm. 10. Rubiju dzimtas lakstaugš. 11. Virieša vārds (*janvāri*). 13. Tēls J. Raiņa lugā "Jāzeps un viņa brāļi". 18. Mjanmas lielākā pilsēta. 21. Auduma krāsošanas paņēmiens. 23. Pilsēta ASV, Teksasas pavalsts centrs. 24. Uzvaras dieviete grieķu mitoloģijā. 25. Tuksneša un svešzemju dievs ēģiptiešu mitoloģijā. 26. Itāļu gleznotājs (1888-

1978). 28. Neieredzēt. 29. Adu vai organu bojājumi ārējas iedarbības rezultātā. 34. Gari sieviešu apmetņi bez piedurknēm. 35. Amazones pieteika. 37. Latviešu pedagogs, literāts (1876-1951). 38. Laika skaitīšanas sistēma. 39. Valsts Eiropā. 40. Pareizticīgo svētbilde. 41. Uz tālu pagātni attiecīgs.

Stateniski. 1. Pirmo eiropiešu kolonizatoru pēcteči Latīņamerikā. 2. Straujā tempā izpildāms neliels skaņdarbs. 3. Patoloģiski izaugumi uz auga organiem. 4. Senegālas galvaspilsēta. 5.

Sadaudzīt. 6. Piecriste. 12. Politiska partija Lielbritānijā (17. – 19. gs.). 14. Skrandas. 15. Iekārtas radioviļņu uztveršanai un raidīšanai. 16. Liels ūdens dzīvnieks. 17. Sermuļu dzimtas dzīvnieks. 19. Saules dievs ēģiptiešu mitoloģijā. 20. Ābolu šķirne. 22. Starptautiska organizācija (*abrev.*). 23. Vaļņveida pauguri. 27. Izdomājums, nepareiza ziņa. 30. Nepārnadžu kārtas dzīvnieks. 31. Lieli buru kuģi. 32. Zaķu dzimtas dzīvnieks. 33. Briežu dzimtas dzīvnieks. Iepriekšējā nepareizā ieraksta izlabošanai. 35. Ieceris. 36. Franču aktrise (1949).

Krustvārdu mīklas (Nr. 33) atrisinājums
Līmeniski. 1. Skals. 5. Traps. 8. Komiska. 9. Viobotne. 10. Varšava. 12. Liet. 13. Redaktors. 14. Daka. 17. Krekers. 19. Aramis. 21. Virza. 23. Kolektors. 24. Līvontāls. 26. Alise. 27. Gateris. 30. Kanēlis. 33. Lori. 34. Promenāde. 35. Usma. 38. Slepni. 39. Krevete. 40. Sīriuss. 41. Etags. 42. Skate.

Stateniski. 1. Subrete. 2. Auts. 3. Skelets. 4. Direktors. 5. Taverna. 6. Akrs. 7. Stagari. 9. Vēlāk. 11. Arats. 15. Detektors. 16. Valentīns. 18. "Rigonda". 20. Stileti. 21. Vārna. 22. Avīze. 25. Rieteklis. 27. Galds. 28. Tērvete. 29. Serviss. 30. Kodekss. 31. Lestene. 32. Slate. 36. Veca. 37. Seda.

Iestājoties par cilvēces zaļo domāšanu

Sandra Eglīte. *Ziemeļzeme Svālbara. Autora izdevums, 2019., 240 lpp.*

Kad šī gada pirmajā pusē Jelgavā redzēju divas Sandras Eglītes fotoizstādes, kas stāsta par viņas trim ceļojumiem uz pasaules tālo nostūri Svālbaru (tīmekli ir arī cita šī archipelāga nosaukuma rakstība – Svalbāra) jeb Špicbergeni, kā mēs to agrāk pazinām, viņas fotografijas un stāstījums par nesasniedzamās ziemeļu zemes vēsturi, dabu, dzīvniekiem mani bezgala apbūra, izraisot nožēlu, ka gadu deļ turp nekad nedošos un neredzēšu šo brīnumu vietu. Vienlaikus biju priecīgs, ka esmu sastapis cilvēku, kurš tik patiesi, dziļi un bezgala humāni ar šo pasauli mani iepazīstina. Šķita, ja es par to nekad nebūtu uzzinājis, mana planētas izjūta būtu krietni vien nabadzīgāka, neatklātu kādas īpašas krāsas tās smalkajā, tonāli niansētajā krāsvedā. Tagad, kad iznākusi viņas sarakstītā grāmata ar jutīgu fotoaci tvertajām ainām, varu šajā ziemeļzemē atkal un atkal atgriezties, dodoties virtuālā ceļojumā jebkurā brīdī.

Izdevums veic vairākas ļoti būtiskas funkcijas, uzdevumus.

Pirmkārt, Sandra Eglīte ir kā pamatīgs pētnieks, kurš izzina visu par ceļojuma galamērķi un kurš paralēli ar fotouzņēmumiem siki izstāsta gan ziemeļu zemju apgūšanas vēsturi, gan par šī notikuma nozīmi vēsturiskā, ekonomiskā un filozofiskā skatījumā no tāda cilvēka viedokļa, kam nav vienaldzīgs planētas Zemes liktenis.

Viņas redzētā un pārdzīvotā izklāsts ir pasniegts tik grodā un tik emocionālā literārā krāšņā valodā, ka man, lasītājam, pat liekas, ka paļaudamies uz autorei iespaidu un vēstījuma patiesumu, šo ledus,

sniegu un ūdens zemi vēroju pats savām acīm, pārdzīvoju ar saviem jutējiem ziemeļu zemes atmosfēru, redzu balto ledus laču parādīšanos un uzvedību, valzīgu laiskošanas, putnu dzīvi šajā pasaules malā, vēroju pēc mūsu priekšstatiem trūcīgo, bet vienlaikus neizprotami skaisto augu valsti.

Otrkārt, šī grāmata ir ne tikai izziņošs, bet arī mākslas izdevums. Kaut arī Sandra Eglīte ir diplomēta mākslas zinātniece, absolvējot Latvijas Mākslas akadēmiju, taču vienlaikus viņa ir prasmīga fotografe. Aplūkojot viņas fotouzņēmumus, gribas teikt, ka viņa ir gleznotāja, kuņas tehnika ir fotoaparāts, fotoobjektīvs. Ikvienā attēlā būtiska ir krāsa, precīzāk, jutīgi tverts un fiksēts krāsu tonu kopums, tonu saskaņa. Kaut ko tādu esmu redzējis Eduarda Kalniņa jūras ainavās, kuņas telpu, atmosfēru veido līdz simtdaļai tverta tonu simfonija. Tikpat svarīga Sandras Eglītes fotografijās ir kompozīcija, kas padara uzņēmumu par mākslas

darbu. Skatot veiksmīgākos attēlus, šķiet, ka daba palīdz veidot teju vai katras bildes iekšējo kārtotumu. Niansēti pelēcīgā ainavā ar saules nojausmu biežajā miglā telpiskumu veido ledus josla priekšplānā. Citviet mākoņu horizontāles atkāto kalnāja ritmu vai ledus ritmu, pieskaņojas sauszemes muguras izliekumam. Vai ik lappuse atklāj autorei augsto profesionālismu un prasmi būtēt kadru.

Grāmatas veidotāja fotoattēla nosaukuma vietā kā skrupulozs sausīņš fiksē ne tikai tā uzņemšanas dienu, bet arī stundu un pat minūti. Šāda matemātiskā precizitāte dažkārt palīdz veidot stāstu, bet, no cita skatpunkta ņemot, šādā veidā Sandra Eglīte parāda kā šī archipelāga, tā planētas dzīvumu, tādējādi iestājoties par to, lai katrs cilvēks padomā par to, ka ļaužu vienaldzības dēļ pamazām iet bojā ne tikai Svālbara, bet visa Zemeslode.

Māris Brancis

Aicina ārvalstīs dzīvojošos Latvijas radošos profesionāļus piedalīties aptaujā par sadarbības iespējām

**LATVIJAS
KULTŪRAS
AKADĒMIJA**

ELA
Pētījuma rezultāti tiks izmantoti, izstrādājot rekomendācijas radošās diasporas politikai un politiskajām

iniciatīvām dažādu sadarbības veidu atbalstam. Ikviens viedoklis, pieredze un vērtējumi nozīmīgi padziļinās izpratni par radošās diasporas profesionālo aktivitāšu iespējām un šķēršļiem, kā arī vēlamajām atbalsta aktivitātēm. Plašāka informācija par pētījumu un pētījuma aptaujas anketu atrodamā mājaslapā www.radi.me. Aptauja tiek veikta Latvijas Kultūras akadēmijas doktorantes Ilzes Upatnieces promocijas darba ietvaros.

Aptauju informatīvi atbalsta Latvijas Kultūras akadēmija, Latvijas Mākslas akadēmija, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Nacionālais kinocentrs un citi nozares partneri. Eiropas Latviešu apvienībā (ELA) apvienojusās 25 latviešu un latviešu sadraudzības nevalsts organizācijas no 19 Eiropas valstīm ārpus Latvijas. ELA mērķis ir pārstāvēt Eiropas latviešu diasporas intereses, saskaņot tās biedru organizāciju darbību informācijas, latviskās izglītības, kultūras un pilsoniskās līdzdalības jomās, kā arī veicināt sadarbību starp biedru un radniecīgām organizācijām. Plašāka informācija par ELA un radošo profesionāļu pētījumu atrodama biedrības mājas lapā www.latvieši.com.

Anda Laķe, Latvijas Kultūras akadēmijas prorektore zinātniskajā darbā, papildina: "Radošie profesionāļi ir būtiskākā kultūrvides daļa ar īpašu lomu jebkuras tautas un valsts izaugsmei. Ir ļoti svarīgi apzināt Latvijā dzimušo, bet ārpus Latvijas strādājošo kultūras un radošā sektora pārstāvju pieredzi ikdienas darbā un komunikācijā, lai kopīgi atklātu efektīvākās iespējas sadarbībai, ideju apmaiņai un savstarpējam atbalstam."

Piedalies Lāčplēšu dienai veltītā fotokursosā!

Svinot Latvijas armijas 100. dzimšanas dienu un godinot Lāčplēšu dienu 11. novembrī, Saeima aicina latviešu jauniešus visā plašajā pasaulē (no 15 līdz 25 gadiem) piedalīties fotokursosā "Varoņu spēks"!

Konkursu rīko Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem (NBS) un Jaunsardzes centru. Tā mērķis ir veicināt jauniešu patriotismu, pierādību Latvijai un atklāt savu radošumu.

Lai piedalītos konkursā, jauniešiem ir elektroniski jāiesūta pašā uzņemtā fotografija, kas atainotu varoni jebkurā situācijā un tā spēku, veicot varoņdarbus Latvijas valsts un līdzpilvēku labā. Katrs konkursa dalībnieks var iesniegt ne vairāk kā trīs (3) digitālās fotografijas, katrai no tām pievienojot datus par sevi, darba aprakstu, nepārsniedzot 300 rakstu zīmes. Iesūtīšanas termiņš – līdz 1. oktobrim pa e-pastu: konkurss@saeima.lv.

Iesniegto fotogrāfiju vērtēšanā tiks ņemts vērā konkursa dalībnieka radošums, ieguldītā darba apjoms, oriģinālitate un mākslinieciskā kvalitāte.

Konkursā rezultāti tiks paziņoti 18. oktobrī. Desmit labākos darbus iekļaus izstādē, kuļu atklās Saeimas namā 7. novembrī. Balva saņems tiksanos ar NBS Jūras spēku Patrulkuģu eskadru, ekskursiju pa Saeimas namu un viesošanos Saeimas Aizsardzības komisijā. Pārsteiguma balvas saņems arī skolotāji, kuři mudinājuši jauniešus piedalīties konkursā.

"Aučos" godinās pirmo Latvijas prezidentu J. Čaksti

Ozolnieku novada Salgales pagasta "Aučos" sestdien, 14. septembrī, plkst.16 laipni gaidīti, lai godinātu pirmo Latvijas Valsts prezidentu Jāni Čaksti 160 gadu jubilejā.

Jānim Kristapam Čakstem (dzimis 1859. gada 14. septembrī) "Auči" ir dzimtas mājas. Būdam jaunlatviešu Valsts prezidents (1922. – 1927.) un kad ar dzīvesbiedri Justīni (dzim. Vesere) ģimenē jau bija deviņi bērni un klāt nāca vēl mazbērni, 1924. gadā turpat blakus nolēma celt jaunu māju. Pats projektēja, bet 1927. gadā, kad māja bija gatava, pēkšņi tika aizsaukts mūžībā.

Kad Latvija tika okupēta, Čakstu kuplā ģimene devās uz Zviedriju. Jāņa Čakstes vecākais dēls Jānis

Konstantīns Čakste ar meitu Kristīni un dēlu Kārli pirmo reizi uz Latviju atbrauca 1989. gadā, "Aučos" dzīvoja sveši ļaudis. 1995. gadā atguva dzimtas īpašumu, bet 1999. gadā jau atjaunotajā namā J. Čakstes 140. dzimšanas dienā atklāja ekspozīciju par prezidenta dzīvi, darbību un dzimtu.

Par godu Latvijas Simtgadei, pērn atjaunotajā bijušajā kalpu mājā tika atvērta jauna memoriālā muzeja ekspozīcija "Personība. Demokratija. Dzimta".

Bet 14. septembrī uz Latvijas Valsts pirmā prezidenta Jāņa Čakstes godināšanu 160 gadu jubilejā viesus laipni gaidīs viņa mazmazmeita un "Auču" saimniece Kristīne Čakste ar kuplo saimi.

Valija Berkina

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU ĻUDINĀJUMS: NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Līgita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija: Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tālr. 0178823438, fakss 0178822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas; pieņem Rietumu abonementus, izņemot Vācijas un Zviedrijas.

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-internet>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija. Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuři tomēr vēlas lasīt drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.
• par 6 mēn. – EUR 186
• pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Ik gadu dāvanā – *Laika* Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā: AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.: LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-
Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm. Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā – SEB Banka, nr.:LV60UNLA0050018705154, vai, sūtīt naudu vai čekus Brīvās Latvijas atbalstam mūsu pārštāvei **Sarmītei Janovskis, Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick, Northants, NN6 7TJ.**

SPORTS SPORTS SPORTS

PIRMAIS LATVIJAS SPORTISTS, KAS PĀRPELDĀ LAMANŠU!

Divās olimpiskajās spēlēs startējušais Latvijas peldētājs **Valērijs Kalmikovs** svētdienas, 8. septembra, vakarā uzsāka peldējumu pāri Lamanša šaurumam, bet agrā pirmdienas rītā viņš kļuva par pirmo Latvijas sportistu, kurš spējis veikt šo distanci.

Kā vēsta Kalmikova Facebook profilā ievietotā informācija, sportists peldējumu veica, kad gaisa temperatūra bija aptuveni +18 līdz +19 grādi pēc Celsija, bet ūdens temperatūra sasniedza +19 gradu atzīmi. Kalmikovs 15 kilometrus veica trijās stundās un 50 minūtēs, bet septiņus kilometrus vēlāk viņš ūdenī bija pavadījis jau piecas stundas un 46 minūtes. Ap pulksten vieniem naktī pēc vietējā laika Kalmikovs bija veicis 28,23 kilometrus, bet gaiss jau bija atdzisis līdz +15 grādiem, kamēr ūdens temperatūra aizvien turējās +19 gradu robežās. Atlikušo distanci – nedaudz vairāk nekā 32 kilometri – Kalmikovs nopeldēja bez problēmām, krastu sasniedzot īsi pirms pieciem rītā, finišējams ar laiku 11 stundas un 13 minūtes. Līdz ar to peldētājs kļuvis par pirmo Latvijas sportistu, kurš pārpeldējis Lamanša šaurumu.

Valērijs Kalmikovs dzīvo Austrālijā. Pirms Lamanša peldējuma Kalmikovs "iesildījās", kā pirmais nopeldot apkārt Lielajai Kepela salai. Par šo peldējumu sportists stāstīja: "Tā vieta ir kā paradīze, neviens nebija peldējis, jo tur ir atklātais okeans un cilvēki baidās no haizivīm. Viss noritēja labi, 20,2 kilometrus veicu nepilnās piecās stundās, un sajūta bija, ka varu peldēt vēl. Ūdens bija silts – 19,20 grādi. Domāju, ka Lamanšā būs vēsāks."

No *Valērija Kalmikova vizītkartes*. Dzimis 1973. gadā. Par Latvijas čempionu kļuvis 96 reizes, sasniedzis Latvijas rekordus 38 reizes. Piedalījies olimpiskajās spēlēs Atlantā 1996. un Sidneijā 2000. gadā. Atlantā 200 m brasa peldējumā labākais Latvijas peldētāju rezultāts olimpiskajās spēlēs pēc valsts neatkarības atgūšanas. Piektā vieta Eiropas čempionātā 2000. gadā. Absolvējis Nebraskas Linkolna universitāti ASV.

RĪGA GHETTO UZVAR MANILAS 3X3 BASKETBOLA TURNĪRĀ

Latvijas 3x3 basketbola komanda *Riga Ghetto* ar Kārli Paudu Lasmani, Edgaru Krūmiņu, Nauri Miezi un Artūru Strēlnieku sastāvā izcīnīja pirmo vietu Filipīnu galvaspilsētā Manilā notiekošajā 3x3 *Challenger* seriāla turnīrā. Grupas turnīra pirmajā spēlē rīdzinieki ar 17:13 pārspēja Čehijas komandu *Humpolec*, bet otrajā ar 22:15 – mājinieku komandu *Balanga*, izcīnot pirmo vietu grupā un iekļūstot izslēgšanas turnīrā.

Artūrs Strēlnieks uzbrūk grozam // Foto: FIBA

LĒKŠANAS DISCIPLĪNU FESTIVĀLĀ KOŠIČĒ

Latvijas vieglatlēti izcīnīja godalgotas vietas tāllēkšanas un trīssoļlēcšanas disciplīnās. Otro vietu deviņu sportistu vidū tāllēkšanā ieguva **Lauma Grīva**, kuŗa ar la-

Lauma Grīva

bākajā mēģinājumā sasniegtajiem 6,18 metriem zaudēja vienīgi ekvadorietei Julianai Angulo, kuŗa aizlēca 11 centimetrus tālāk.

Vīriešiem trešo vietu šajā disciplīnā deviņu lēcēju konkurencē izcīnīja **Jānis Leitis**, kuŗš pēdējā mēģinājumā ar 7,57 m tālu lēcieni pakāpās no ceturttās vietas uz trešo.

Jānis Leitis

Viņu apsteidza divi britu sportisti. Uzvarēja ar 7,70 m tālu lēcieni Dens Brembls, bet piecus centimetrus tālāk par Leiti aizlēca Ferons Seijerss. Trīssoļlēcšanā trešo vietu četru lēcēju vidū ieguva Laumas māsa **Māra Grīva**, kuŗa ar 12,80 metrus tālu trešo lēcieni piekāpās amerikānietei Oliverai Imani, kas iespēja 13,43 metrus, un mājiniecei Danai Veldakovai, kuŗa aizlēca sešus centimetrus tālāk par Grīvu.

FUTBOLS JOPROJĀM NEVEIKSMJU JOSLĀ

Pēc pārtraukuma atsākušās Eiropas futbola čempionāta kvalifikācijas spēles. Latvijas vienība aizvadīja izbraukuma spēli pret Austrijas vienību.

Austrija – Latvija 6:0 (2:0). Latvijas futbola izlase Zalcburgā 2020. gada Eiropas čempionāta kvalifikācijas spēlē zaudēja Austrijas vienībai. Latvijas futbola izlase atkārtojusi savu lielāko zaudējumu pēc neatkarības atjaunošanas. Pirms pieciem gadiem ar 0:6 tika kapitulēts Nīderlandei. Mūsu izlasē trūkst prasmīgu spēlētāju, kuŗi biežāk saspēlētos un pieturētu bumbu, nevis visu laiku skraidītu pa laukumu, pēc piedzīvotā zaudējuma pēcspēles preses konferencē sacīja Latvijas futbola

izlases galvenais treneris Slaviša Stojanovičs.

SAGRĀVES NEBIJA, BET PUNKTU NAV

Latvija – Ziemeļmaķedonija 0:2 (0:2). Pirms spēles Rīgā uz izlases nometni tika izsaukts *Liepājas* pussargs Jānis Ikaunieks. Viņš pievienojās komandai, lai stiprinātu tās cīņassparu.

Latvija (tumšajos tērpos) – Ziemeļmaķedonija. Spēles moments.

Spēle aizritēja saturīgāk nekā iepriekš pret Austrijas vienību. Parādījās viena otra laba kombinācija, bija pat reālas iespējas pārspēt pretinieku vārtsargu, tomēr tās netika izmantotas. Ziemeļmaķedonijas futbolisti sākumā guva divus vārtus, bet mūsējie palika "sausā". Līdz ar to turnīra tabulā mūsu futbolisti ir pēdējā vietā ar vieniem gūtiem vārtiem.

Latvijas čempionvienība *Rīga FC Skonto* stadionā UEFA Eiropas ligas play-off kārtas atbildes spēlē, ar rezultātu 1:0 (0:0) uzvarēja *FC Kobenhavn* no Dānijas. Lai iekļūtu ligas pamatturnīrā, bija vajadzīga uzvara ar lielāku vārtu starpību.

Pirmajā spēlē *Rīga* izbraukumā zaudēja ar rezultātu 1:3 (1:1). Tas nozīmēja, ka rīdziniekiem atbildes spēlē bija nepieciešams vismaz divu vārtu pārsvars. Uzvarot ar rezultātu 2:0, *Rīga FC* iekļūtu UEFA Eiropas ligas grupu turnīrā, bet uzvaras gadījumā ar 3:1 būtu vajadzīgs papildlaiks.

MOTOSPORTS

Blakusvāgu motokrosa kantētājs Kaspars Stupelis kopā ar nīderlandiešu pilotu Etjēnu Bakšu pasaules čempionāta 13. posmā *Gejonā* (Francijā) pirmajā braucienā nodrošināja sev pasaules čempiona titulu.

Baksa/Stupeļa ekipāža uzvarēja pirmajā braucienā, bet viņu sīvākais konkurents beļģis *Marvins Vanlušens* bija sestais, kā rezultātā Nīderlandes un Latvijas duets kļuva par čempioniem. Abas ekipāžas kopvērtējumā šķīr 75 punkti – tik, cik var iegūt sezonas atlikušajos trīs braucienos –, taču *Vanlušens* vairs nevar apsteigt Baksu uzvarētajos braucienos. Igaņu pilots *Kerts Variks* ar latviešu kantētāju *Lauri Daideru* pirmajā braucienā nefinišēja, bet otrajā izcīnīja trešo vietu. Kopvērtējumā viņiem 11. vieta.

Latvijas vadošais motokrosa braucējs *Pauls Jonass* no *Rockstar Energy Husqvarna* komandas izcīnīja trešo vietu sezonas 17. posmā – Turcijas *Grand Prix* – prestižākajā MXGP klasē.

Jonass pirmajā braucienā bija otrais, bet otrajā finišēja piektajā vietā, kas summā deva 38 punktus. Latvijas motosportists uz goda pjedestala kāpa trešo reizi sezonā un otrajā posmā pēc kārtas.

DĀMU BOKSS

Latvijas bokšere **Beatrie Rozentāle** Sofijā Eiropas jaunatnes čempionāta ceturtdaļfinālā palika soli no medaļas.

Beatrie Rozentāle (centrā) un Jekaterina Marčenko (pa labi) // Foto: Latvijas Boksa federācija

Rozentāle svara kategorijā līdz 64 kilogramiem ar minimālu rezultātu pēc punktiem ar 2:3 zaudēja Somijas pārstāvei *Evelīnai Taimi*. Divi tiesneši lēma, ka Rozentāle uzvarējusi ar 30:27 un 29:28, bet pārējie trīs atdeva uzvaru pretiniecei. Pirmajā raundā tiesneši vairāk atdeva priekšroku latvietei, abos pārējos raundos – somietei. Uzvara Rozentālei būtu devusi vismaz bronzas medaļu.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas evaņģēliskajā draudzē Rīgā, Akas ielā 13, svētdien, 22. septembrī plkst. 13, 13. oktobrī plkst. 13 (ar kafijas galdu un svētdienas skolu), 31. oktobrī plkst. 13.

VĀCIJA

DIEVKALPOJUMI

Frankfurtē pie Mainas, Emmaus draudzes baznīcā, *Alt-Eschersheim* 22, *Frankfurt-Eschersheim* dievkalpojums 29. septembrī un 8. decembrī plkst. 14. Dievkalpojums vadīs mācītājs *Rolands Eimāns*. Pēc dievkalpojuma – kopīgs kafijas un tējas galds *Draudzes* namā. Informācija par dievkalpojumiem atrodama arī *Frankfurtē* latviešu biedrības mājaslapā: <http://frankfurtelatviesi.lv/dievkalpojumi>.

Oldenburgā, *Ohmstedes* baznīcas draudzes namā, *Butjadinger Str.* 59, 15. septembrī plkst. 11 dievkalpojums ar bērnu kristīšanu. Kalpo diaks L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosen-

bergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Annabergā, pils kapelā, 531275 *Bonn, Annaberger Str.* 400, svētdien, 22. septembrī, plkst. 15 dievkalpojums ar dievgaldu. Dievkalpojumu vadīs mācītāja *Gita Putce*. Pēc dievkalpojuma sadraudzīga tikšanās pie kafijas galda.

LCM, Salzmannstr. 152, 48159 Münster, 29. septembrī plkst. 10.30 dievkalpojums. Kalpos prāvests *Klāvs Bērziņš*. Paralleli dievkalpojumiem svētdienskolu bērniem ar *Dinu*. Pēc dievkalpojuma kafija ar līdzatnēstiem naškiem. Visi miļi gaidīti!

Esslingenā, *Dienvidū baznīcā, Suedkirche, Spitalsteige* 3, svētdien, 22. septembrī, plkst. 15 Pļaujas svētku dievkalpojums. Māc. *Elmārs Ernsts Rozītis*. Sekos kafijas galds draudzes telpās, līdz ar draudzes sapulci.

Virzburgā, *Deutschhauskirche, Am Schottenanger* 2, sestdien, 5. oktobrī, plkst. 13.30 Pļaujas svētku dievkalpojums. Māc. *Elmārs Ernsts Rozītis* un mūsu jaunais iecirkņa mācītājs *Ro-*

lands *Eimāns*. Sekos kafijas galds draudzes telpās – kā arvien, arī bērni laipni aicināti.

Štutgartē, Vecās Pils kapelā, *Schlosskirche, Am Schillerplatz*, svētdien, 6. oktobrī, plkst. 15 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. *Elmārs Ernsts Rozītis*. Sekos draudzes sapulce senās sakristejas telpās, draudzes pēcpusdienas ietvaros.

Memmingenā, *Kristus baznīcā, Dunantstr.* 8, svētdien, 13. oktobrī, plkst. 11.15 Pļaujas svētku dievkalpojums. Māc. *Elmārs Ernsts Rozītis*. Sekos kafijas galds draudzes namā.

ANGLIJA

DIEVKALPOJUMI

VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

“**Straumēnos**”, *Zaļā zālē, Catthorpe Manor, Lilbourne Road, Catthorpe, Luttherworth, LE17 6DF*, svētdien, 22. septembrī, plkst. 10 Pļaujas svētku dievkalpojums.

ZIEMEĻANGLIJAS DRAUDZE, māc. D. Vāvere

Bradfordā, Vācu baznīcā (*The German Protestant Church*), 29 *Great Horton Rd, Bradford, BD7 1AA*, svētdien, 15. septembrī, plkst. 11 dievkalpojums.

ZVIEDRIJA

Izrāde “SILVIJA” Igaņu namā, *Wallingatan 34, 2. stāvā, 21. septembrī* plkst. 16. Būsim atkal kopā un dzīvosim līdzi, kā aktieri – V. Šoriņš, A. Ozoliņa, E. Skulte, D. Makovska, I. Puga radījuši stāstu par mīlestības, ģimenes un dabas nozīmi mūsu dzīvē. Izrādes režisors V. Šoriņš, komponists V. Zilveris, iestudējuma mākslinieks J. Jansons. Pēc izrādes Stokholmas nodaļas valde aicinās uz kopīgu kafijas galdu kopā ar izrādes aktieriem ZLA telpās. Informācija un vietu rezervācija (iemarkājot). Piesakies jau tagad, rakstot judiite.zilicka@gmail.com Aicina ZLA Stokholmas nodaļas

valde www.zla.se Saziņai ar ZLA Stokholmas nodaļas valdi: *stokholm.nodala@zla.se*

Stokholmas ev. lut. draudzē Zviedrijā svētdien, 22. septembrī, dievkalpojums plkst. 14. Pēc dievkalpojuma draudzes Padomes sēde. Svētdien, 6. oktobrī, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma tradicionālā loterija.

Upsalas draudzē sestdien, 5. oktobrī, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums *Vindhems* baznīcā.